

N:o 8.

Ank. till Riksd. Kansli den 16 Febr. 1872, kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändring i Konkurslagen den 18 September 1862.

Berörda inom Andra Kammarne af Herr *Sven Håkansson* väckta motion (N:o 80) innehåller, att erfarenheten icke bekräftat det väntade gagnet af den i 41 § Konkurslagen påbjudna inrättningen af en Rättens ombudsman i konkurser. Af den tillsyn öfver gode männens och sysslomännens förvaltning, som ombudsmannen skolat utöfva, hade man förnummit få spår. Hade ett bo blifvit ordentligt och väl utredt, så hade det varit sysslomännens förtjenst, hvaremot tillvaron af en Rättens ombudsman ej kunnat förekomma rättmätiga och grundade klagomål öfver långsamhet och oredor i konkursförvaltning. Då ombudsmannens befattning med de tvistefrågor, som vid konkurs uppkomme, inskränkte sig till deras enkla anmälan till Rättens handläggning, så kunde detta lika väl utöfvas af sysslomännen. Deremot åstadkomme denna inrättning åtskilliga olägenheter. Ofta utsatte nemligen ombudsmannen sammanträden hemma hos sig, dit gode männen och sysslomännen då nödgades göra långa resor, hvarigenom konkurskostnaderna ökades, likasom, då arvodet skulle delas emellan ombudsmannen och sysslomännen, detsamma måste af borgenärerne bestämmas högre, än eljest vore nödigt. Då likväl konkursborgenärerne bildade en förening, närmast jemförlig med ett bolag, syntes såsom borde det bero af dem sjelfva, om de ville bestå sig en kontrollör på de af dem valde gode män och sysslomän, samt att en sådan icke borde emot deras vilja dem påtvingas. Motionären föreslår således den ändring i konkurslagen: »att vid val af gode män i konkurs borgenärerne må ega besluta, om de anse en Rättens ombudsman vara för boets förvaltning behöflig, i hvilket fall de skulle ega anmäla sådant för Rätten, men att i annat fall de åligganden, som för närvarande tillhöra Rättens ombudsman, med undantag af den förenämnda tillsynen, hvilken lämpligast utöfvas af borgenärerne sjelfva, må uppdragas åt gode männen och sysslomännen.»

Genom denna motion har således åter bragts å bane en fråga, som åtskilliga gånger tillförene varit föremål för Riksdagens öfverläggningar, nemligen om lämpligheten af de i 41 § af konkurslagen gifna stadganden angående en Rättens ombudsman i konkurser.

På sätt Lag-Utskottet vid samma frågas behandling förut erinrat, var den nya konkurslagen föregången af en lika allmän som rättvis klagan öfver den ytterst långsamma förvaltningen och utredningen af konkursmassor, äfvensom öfver svårigheten att förnå försumlige gode män och sysslomän att fullgöra sina skyldigheter. Såsom ett korrektiv i detta hänseende och för att förekomma den osäkerhet och de förluster, som egennyttiga åtgärder af gode män och sysslomän kunde tillskynda borgenärer, infördes den från de nyare konkurslagarne i främmande länder hemtade institutionen af en Rättens ombudsman. Denne af Rätten eller domaren förordnade ombudsman, hvilken sjelf icke lägger hand vid förvaltningen eller har någon uppbörd för borgenärernes räkning sig anförtrodd, åligger att noga vaka öfver förvaltningens lagliga gång och att, om gode männen eller sysslomännen beträdas med försummelse eller motvillighet, anmäla sådant hos Rätten, som då bör tillhålla dem att sina åligganden fullgöra eller, efter omständigheterna, genast skilja dem från förvaltningen. Då en borgenär tillförene, för att göra sin rätt gällande emot tredskande utredningsmän, nödgades underkasta sig olägenheterna af en tidsödande och kostsam rättegång, erfordras nu blott en anmälan hos ombudsmannen, hvars pligt det är att bereda den rättelse, hvartill en sådan anmälan må föranleda.

När nu motionären uppgifver, att man förnummit få spår af den tillsyn öfver gode männens och sysslomännens förvaltning, som ombudsmannen skolat utöfva, att om ett konkursbo blifvit ordentligt och väl utredt, det varit sysslomännens förtjenst, samt att tillvaron af Rättens ombudsman icke förekommit rättmätiga klagomål öfver långsamhet och oredor i konkursförvaltningar, så kunna dessa uppgifter, om än dem måste tilläggas vitsord om förhållanden, hvilka ligga inom omfånget af motionärens enskilda erfarenhet, likväl icke anses innefatta bevis för riktigheten af hans förmenande, att erfarenheten i allmänhet icke bekräftat det med institutionen åsyftade gagn, utan torde det fastmer vara temligen allmänt erkändt, att densamma merendels på ett ganska tillfredsställande sätt motsvarat sitt ändamål, icke minst derigenom att många tvister rörande bevakade fordringar blifvit bilagda samt långvariga och kostsamma rättegångar således undvikits genom bemedling af Rättens ombudsman. Honom åligger nemligen, enligt 74 § konkurslagen, att vid det i samma paragraf omförmälda sammanträde söka att parterna om det stridiga förlika. Motionärens anmärkning att ombudsmannens befattning med de tvistefrågor, som vid konkurs uppkomma, skulle inskränka sig till deras enkla anmälande hos Rätten, hvilket lika väl kunde verkställas af sysslomännen, är följaktligen icke riktig. Dessutom må här erinras, dels att ombudsmannen äfven tillkommer att leda flera af borgenärernes viktiga öfverläggningar, bland andra vid nyss berörda sammanträde, samt att meddela beslut i åtskilliga förvaltningsfrågor, äfvensom att i samråd med sysslomännen upprätta utdelningsförslag, dels ock att då sysslomännen, hvilka ofta tillika äro borgenärer, i allmänhet äro de, som framställa anmärkningar emot bevakade fordringar, de icke kunna derjemte utöfva det kall såsom

medlare emellan stridiga åsikter, hvilket, enligt hvad nyss nämnt är, blifvit åt den i saken opartiske ombudsmannen uppdraget.

Om, såsom motionären vidare anmärkt, en och annan ombudsman för egen bekvämlighets skull utsätter olämplig ort för borgenärernes sammanträden eller eljest åsidosätter sin skyldighet att iakttaga konkursmassans sannskyldiga bästa, ankommer det, enligt 42 § i konkurslagen, på Rätten eller domaren att honom entlediga och annan i hans ställe förordna. Beträffande åter tillökningen i kostnader genom arvodet åt ombudsmannen, synes den ej vara förtjent af synnerlig uppmärksamhet. Ty ifall ombudsmannens funktioner öfverflyttades på gode männen och sysslomännen, skulle desse, med afseende å det ökade besvär dem sålunda tillskyndades, sannolikt komma att göra anspråk på och äfven få sig tillerkänd motsvarande förhöjning i deras arvode, så att den andel i förvaltningsarvodet, som nu tillfaller ombudsmannen, äfven i sådana fall ingalunda komme att för konkursmassan besparas. Och kunde än någon besparing i berörda hänseende åstadkommas, blefve den alltför ringa för att motsvara det gagn institutionen obestriddigen medför.

Det ligger i sakens natur, att behovet af en Rättens ombudsman kan och måste vara större i den ena konkursen än i den andra; och Utskottet nekar icke att i enklare sådana, der ej några tvistigheter förekomma och der sysslomännen med nit och samvetsgrannhet fullgöra sina åligganden, institutionen kan vara mindre erforderlig, men deraf följer icke att den lämpligen skulle kunna ställas på den lösa fot motionären föreslår. Att på sådant sätt modifiera lagen efter tillfälliga förhållanden öfverensstämmer icke med en sund lagstiftnings principer, och svårigen kunna borgenärerne vid det tillfälle, då gode män utses, hafva den kännedom om förhållandena, som erfordras för bedömande huruvida en Rättens ombudsman i det särskilda fallet må kunna utan olägenhet undvaras. Institutionen utgör ock ett så väsentligt moment i gällande konkurslag, att denna, om den förra afskaffades, behöfde omarbetas nära nog från början till slut; och att öfverflytta ombudsmannens funktioner på gode männen och sysslomännen kan så mycket mindre ske, som hans förnämsta pligt just är att hafva tillsyn öfver deras förvaltning och att till rättelse beifra öfverträdelser och försummelser å deras sida.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får Utskottet vördsamt hemställa, att omförmälda motion icke måtte af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 16 Februari 1872.

På Utskottets vägnar:

Eric Sparre.

Reservation:

af Herr *Carlén*, med hvilken Herr *Mankell*, Herr *Sven Nilsson* och Herr *Lars Persson* sig förenat: Ifrån Lag-Utskottets majoritet är jag såvida skiljaktig, att jag anser institutionen af en *Rättens ombudsman* vara i mindre och enklare konkurser ej blott öfverflödig utan understundom rätt oläglig. Då emellertid hela processen i konkursmål är väsendtligen byggd på denna institution, kan icke heller jag tillstyrka bifall till motionen för det närvarande. Endast i sammanhang med en fullständig omarbetning af konkurslagen, hvarom dock nu ej är fråga, kan såvidt jag förstår, motionärens förslag vinna det afseende det i och för sig kan förtjena.

 N:o 9.

Ank. till Riksd. Kansli den 16 Febr. 1872, kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om upphäfvande af lagens stadgande i 30 Kap. 1 § Rättegångs-balken om erläggande af revisions-skillning.

Uti nämnda, af Herr *J. G. Granlund* inom Andra Kammaren väckta motion (N:o 143) har motionären anført, att af alla lagens föreskrifter den syntes vara mest obillig som i 30 Kap. 1 § Rättegångs-balken bestämde, att för sökande af Konungens pröfning af Hofrätts dom eller utslag skulle erläggas 200 daler, motsvarande 100 R:dr R:mt; att ett lagenligt styrkande af fattigdom för att dymedelst vinna den i 6 § af samma kapitel medgifna befrielse från berörda afgift vore med ganska många svårigheter förenadt, synnerligast för den, som icke vore alldeles utblottad; att syftmålet med detta stadgande väl vore att derigenom hindra processlystna parter att utan fog fullfölja mål till högsta instansen, som eljest ansåges blifva öfverhopad af göromål; men att lagens stadgande i 16 § af samma kapitel, att den som tappade skulle betala sin vederpart kostnad och skada, som ofta uppginge till